Józsa Ágnes

Példa... képek...

Kiss-Kuntler Árpád Hommage á... című fotókiállítása a Kolta Galériában

„Másokat ismerni bölcsesség, magunkat ismerni megvilágosodás"
Lao ce

„A műveltség jó sorsban ékesség, balsorsban menedék"
Arisztotelész

A fénykép feltalálása megkettőzte a világot, van az irreverzibilis idő, és van a már lefényképezett, amely örökíti a megállított pillanatot, aztán van olyan fénnyel írott kép, amelyben sok-sok idő tömörül. A szavak is mesélnek és a képek is, csak más szókinccsel. A képnyelv ugyanúgy az egészet képes megragadni, mint a verbalitás.

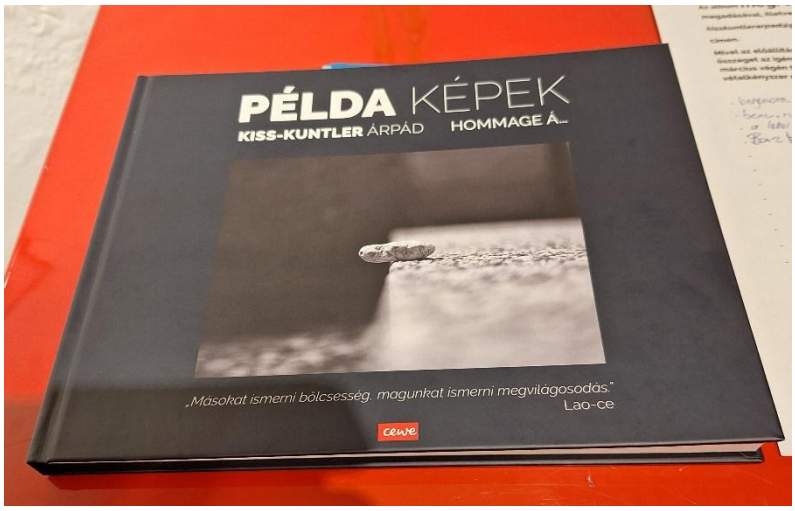

Kiss-Kuntler Árpád Balogh Rudolf-díjas fotóriporter, képszerkesztő (1997 óta a HVG képszerkesztője), lapszerkesztő, a Magyar Fotoriporterek Kamarájának egyik alapítója, a Szebeni Fotográfiai Alkotóközösség vezetőségi tagja, számos díjjal és sok-sok kiállítással. Fel kellett figyelni rá, megjegyezni a nevét már a nagybaracskai szociófotók (1983) és a Lakógép (1985) sorozatról, mely utóbbit Bartha Lászlóval közösen készített. Az volt rajtuk, ami a való és annak sokszorozottja.

A Kolta Galériában Kiss-Kuntler Árpád most a PÉLDA KÉPEK című legújabb kötetének fotóiból állított ki ötvenet. „Minden alkotó életében eljön a pillanat, amikor visszatekint a pályájára, ilyenkor elgondolkodik azon, hogy hol vannak a gyökerei, honnan származnak a termékeny gondolatai, ki és hogyan alakította művészi önkifejezésének eszközeit. Olyan ez, mint visszamenni gyermekkorunk játszóterére, a régi iskolánkba, ifjonti lázadásaink helyszíneire. Az engem inspiráló alkotók és gondolkodók a magamba szívott és belém épült benyomásokat, hangulatokat, a világlátásomat, illetve önkifejezésem mikéntjét, formáját,

technikáját alakították. A lista meglehetősen vegyes, hiszen művészek, tudósok, gondolkodók és a technika fejlődésének kiemelkedő szereplői jelennek meg benne. Szeretném őket újra megtalálni és egyben tiszteletemet leróni….” – olvasható az előszóban.

Fekete-fehér képek, természeti és mesterséges formák, különös fényjátékban, tompa mattban, vagy villanó csillogásban. Nem ábrázolnak, illetve nem azt ábrázolják, ami rajtuk van. Túlmutatnak önmagukon. Kép és alatta a szerzőtől egy gondolat.

A kötet első fotója – nem ez volt a sorozat elindítója – a gyermekkorba nyúlik vissza, amikor a bárányhimlő alatt A. A. Milne Micimackója jelentette a menedéket. „Régebben hittem az örökkévalóságban, de az örökkévalóság túl szép ahhoz, hogy igaz legyen” szól a kiválasztott idézet. Ahhoz, hogy ez a „felhőmackófej” megszülethessen, észre kellett venni a formálódó felhőalakzatot és futni-futni odáig, míg végre olyan képződik belőle, amilyen a Karinthy Frigyes fordította kötetben az Ernest H. Stepard rajzolta figura...

Minden kép és minden idézet tengernyi tudást ölel, s sok-sok mögöttes tartalmat. Csak példaként: André Kertész: „Nem elég látni, érezned kell, amit fotózol,”. Színes és változatos azoknak a névsora, akiknek a fotóművész hódol. Jelzésként pár név. „Arthur C. Clarke, az Űrodüsszeia nagy hatású forgatókönyvírója, Bartók Béla zeneszerző, Benedek Elek író, Barcsay Jenő festőművész, Balla Demeter fotós, de itt a Reichstagot is becsomagoló Christo: „A műalkotás a szabadság kiáltása” felirattal. Aztán jön David Attenborough: „A természet világ és a benne rejlő dolgok megértése nemcsak nagy kíváncsiság, hanem a nagy beteljesülés forrása is”; Egry József: „A művészetben önfegyelem nélkül létre lehet hozni kiváló alkotást, de önkritika nélkül nem”; Fábry Zoltán: „Egy kollektív bűn megtorlásának célpontjává sosem az válik, aki annak a kollektív bűnnek az elkövetője volt”; Georges Lemaitre: „A Biblia semmit nem tud a fizikáról, és a fizika semmit nem tud Istenről”; Jacques-Yves Cousteau: „A történelem nagy részében az embernek meg kellett küzdenie a természettel a túlélésért, ebben a században kezd rájönni, hogy

a túléléshez meg kell védenie azt"; Joseph Beuys: „A művészet nem szép tárgyak létrehozásáról szól, hanem új gondolkodásmódról"; Liu Cixin: (a képen magas, sűrű erdősor nyílásában egy apró, távoli emberalak) „Még ha Isten itt lenne is, az nem tenne jót. Az egész emberi faj elérte azt a pontot, ahol senki sem hallgatja meg az imát"; aztán Beethoven és Márai, Duchamp és Bulgakov: „A nyelv elrejti az igazságot, de a szem – soha!"; Moholy Nagy László, Mikszáth és Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond és Nádas Péter, Parti Nagy Lajos, Mondrian, Polcz Alaine: „Sokszor a test tartja vissza az embert, a sejtek, amik élni akarnak. Máskor a lélek nem kész"; Radnóti, Antoine de Saint-Exupéry, Sylvia Plath: „A szabadság mit sem ér azoknak, kik nem tudják hogyan éljenek vele"; Vlagyimir Nabokov, Weöres Sándor és Shakespeare: „ A rongyokon keresztül látszik a kicsi vétek, a bíbor, a palást mindent elfed!"

Egy-egy fotó a kép ihletőjének világát tükrözi, azt adja vissza, azt sűríti, de nemcsak azt. Képpé lesz az is, amit a fényképezőnek jelentenek. A fotók nem ábrázolnak, hanem megjelenítenek, a fókuszban a kiválasztott alkotó világával, amely mind-mind más univerzum. A felvételen ott vannak a valóság kiszemelt darabkái, melyekben sűrűl a végtelen.

Hogy így is lehet fényképről gondolkodni, annak története van. A Velencei Biennálén – ide rendszeresen jár a művész – 2015-ben a 'Basilica di San Giorgio Maggiore' hatalmas kupolája alatt megpillantotta a szobrász Jaum Plensa ezüst hálóból készített, a mennyezetről lelógatott, fejet formázó óriási szobrát. Ahogy a nap sugarai változtak, úgy változott, úgy kapott új és új életet a mű. Felejthetetlen élményt jelentett. Évekkel később, egy debreceni szökőkutat fotózva vette észre, hogy az egyik képen a vízcseppekből összeáll egy fejforma, hasonló ahhoz, amit a San Giorgio Maggiorében látott. Ez a felvétele végül tiszteletadás lett a katalán művész előtt, s ezzel egyidejűleg született a Példaképek című sorozat ötlete. Tudta,

hogy hosszú a névsor, mert sok-sok művész, tudós, gondolkodó formálta látásmódját, életérzéseit. Voltak, akikhez saját gazdag választékából talált megfelelőt, voltak alkotók, akikhez újonnan kellett megtalálnia a látványt, és volt olyan látványélménye – például egy öreg fa ágszövevényei – amely a Grimm-mesék szorongásos történeteinek megidézésével kiindulópont volt. Sok-sok olvasmányélmény és sok emberi nagyság, akik erőt adtak és gazdagították Kiss-Kuntler Árpád világát. Sokasodtak a példaképek és sokasodtak a képek, amelyekkel úgy érezte, kifejezheti, nemcsak az általa tisztelt mestert, hanem önmagát is. Mindenki választ keres a kérdéseire, a legszenvedélyesebben talán a művész.

A fotoriporter dokumentál. Ezeket a képeket, nem lehet tisztán dokumentumképeknek tekinteni, mert bennük az ihlető forrás – a fontos életművel rendelkező tudós vagy alkotó – és a fotós, aki mindezt egy valós képben rögzíti. A Kolta Galéria kiállításán ötven kép, a PÉLDA KÉPEK kötetben pedig kétszáz. Egy ilyen igényes kötet kivitelezése nagyon drága, sok pénzbe kerül. A tiszteletadás-kötet úgy jöhetett létre, hogy a sajtófotó pályázaton nyert díjának összegét fordította erre. Kiss-Kuntler Árpád úgy érzi, hogy a sorozat nem teljes. Szükségét látja, hogy nagyapjának, s két fotós nagymesterének, Rédei Ferencnek és Korniss Péternek is legyen Hommage á... képe.

Sokáig vitatták, hogy a fotó művészet lehet-e. Például Moholy-Nagy László és André Kertész végképp bebizonyította, hogy fényírással is lehet művészit készíteni. Lessing termékeny pillanatnak nevezi azt, amikor a mozdulatlanban ott a volt és a lesz, azaz a jövő. Itt csupa művészi képet látunk még akkor is, ha a természet darabkáit ábrázolják. A képszerkesztő nemcsak a kép, hanem a szöveg szolgája is. Jó esetben nem illusztrál, hanem a kettő kombinációjából új minőséget alkot. Itt ennek lehetünk tanúi.

PÉLDA KÉPEK / Hommage á…. Kiss-Kuntler Árpád fotói a Kolta Galériában